

ROMANUL PREZENTARE GENERALĂ

I. Etimologia termenului:

- termenul latinesc „**romanic(us)**” = povestire în limba romană, populară

II. Definiție:

- specie a genului epic, în proză, de mari dimensiuni, cu o intrigă, în general, complexă, cu o acțiune care se desfășoară pe mai multe planuri narative, grupate în jurul unui nucleu, care antrenează un număr mare de personaje.

III. Scurt istoric al speciei:

- o primă formă a romanului este identificată în literatura antică: „Satyricon”, de **Petronius**, „Măgarul de aur”, de **Apuleius**, „Daphnis și Chloe”, de **Longos**;
- în perioada Evului Mediu, termenul de „roman” desemna o narațiune în proză sau în versuri: **Chrétien de Troyes**;
- în perioada Renașterii, se regăsesc trăsături specifice romanului în opera lui **Rabelais**, „Gargantua și Pantagruel”;
- „Don Quijote”, de **Miguel de Cervantes**, este considerat de către majoritatea teoreticienilor **primul roman european modern**;
- în secolul al XVIII lea, romanul nu mai este considerat o literatură de divertisment, ci, dimpotrivă, câștigă un public tot mai larg; în această perioadă se afirmă **Daniel Defoe, Jonnatah Swift, J J Rousseau, Goethe, Diderot, Sterne, William Brown**;
- secolul al XIX lea aduce triumful deplin al romanului, care câștigă majoritatea lectorilor, prin scriitori precum: **Honoré de Balzac, Gustav Flaubert, Stendhal, Ch Dickens, Thackeray, Dostoievski, Tolstoi**;
- secolul al XX lea marchează evoluția romanului prin operele lui **Marcel Proust, Thomas Mann, Franz Kafka, Ernest Hemingway, James Joyce, Robert Musil**

IV. Caracteristici:

- specie literară de mare întindere;
- modurile de expunere folosite sunt narațiunea, dialogul, descrierea;

- acțiunea este dezvoltată și este atribuită unor personaje ale căror caractere se desprind dintr-un puternic conflict;
- relațiile spațio- temporale sunt clar delimitate, precizate, fapt care conferă textului verosimilitate;
- personajele sunt caractere formate/în formare care se dezvăluie în desfășurarea conflictului;
- în funcție de rolul lor în structura narativă a textului, sunt construite cu minuțiozitate (biografia, mediul, relațiile motivate psihologic) sau sunt portretizate succint;
- detaliile semnificative au un rol deosebit

V. Clasificare:

❖ În funcție de curentul estetic:

- clasic
- baroc
- romantic
- realist
- naturalist
- suprarealist
- modernist
- postmodernist

❖ În funcție de subiect și de modalitatea de abordare:

- istoric
- psihologic
- fantastic / filozofic
- de dragoste
- polițist
- biografic
- autobiografic
- de aventuri
- de moravuri

❖ În funcție de locul acțiunii (cadrul social sau geografic):

- citadin
- rural
- exotic

❖ În funcție de forma de organizare a discursului:

- epistolar
- jurnal
- cronică
- memorialistic

❖ **În funcție de perspectiva narativă:**

- tradițional, obiectiv
- modern, subiectiv

În literatura română, s-au impus clasificările realizate de Garabet Ibrăileanu și Nicolae Manolescu:

❖ **Garabet Ibrăileanu, „Creație și analiză” (1926):**

- **roman de creație:** bazat pe înfățișarea comportamentului personajelor, analizate din exterior: **Tolstoi, Liviu Rebreanu;**
- **roman de analiză:** urmărește evoluția sufletească, psihologică a personajelor, conflictele lor interioare: **Marcel Proust, Camil Petrescu**

❖ **Nicolae Manolescu, „Arca lui Noe”:**

- **doric:**
 - ✓ prima vârstă a romanului, în care iluzia vieții este mai presus decât cea a artei;
 - ✓ romanele tradiționale, care se vor o oglindă a vieții, sunt scrise la persoana a III a, de către un narator omniscient, iar timpul este linear;
 - ✓ „Mara”, **Ioan Slavici**, „Ion”, **Liviu Rebreanu**, „Baltagul”, **Mihail Sadoveanu**, „Moromeții”, **Marin Preda**
- **ionic:**
 - ✓ a doua vârstă a romanului, a „conștiinței de sine”;
 - ✓ caracterizate prin analiză și psihologism;
 - ✓ scrise la persoana I, caracter confesiv, apare naratorul – personaj, firul temporal nu mai este cronologic, ci supus trăirii subiective;
 - ✓ „Patul lui Procust”, **Camil Petrescu**, „Ioana”, **Anton Holban**, „Adela”, **Garabet Ibrăileanu**, „Maitreyi”, **Mircea Eliade**
- **corintic:**
 - ✓ vârsta ironiei, manifestată prin artificial, ludic, caricatural, simbolic, mit, absurd;
 - ✓ personajele par „măști”;
 - ✓ naratorul este supraindividual;
 - ✓ „Pâlnia și Stamate”, **Urmuz**, **Max Blecher**, **Mateiu Caragiale**

VI. Reprezentanți:

- **literatura universală:** Honoré de Balzac, Gustav Flaubert, Stendhal, Ch Dickens, William Thackeray, Feodor Mihailovici Dostoievski, Lev Tolstoi, Marcel Proust, Thomas Mann, Franz Kafka, Ernest Hemingway, James Joyce, Robert Musil
- **literatura română:** Dimitrie Bolintineanu, Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, Mihail Sadoveanu, Hortensia Papadat – Bengescu, Ionel Teodoreanu, George Călinescu, Anton Holban, Felix Aderca, Mateiu Caragiale, Marin Preda, Alexandru Ivasiuc, Augustin Buzura, Gabriela Adameșteanu, Mircea Nedelciu, Ștefan Agopian, Cristian Teodorescu, Sorin Preda

VII. Romanul românesc:

- apare târziu, în secolul al XIX lea;
- unii cercetători consideră că **primul roman românesc** este „**Istoria ieroglifică**”, a lui **Dimitrie Cantemir (1705)**;
- unul dintre primele romane românești terminate, cu autor cunoscut, este „**Manoil**” (1855), al lui **Dimitrie Bolintineanu**, urmat de romanul „**Elena**”;
- **1863 – „Ciocoi vechi și noi”**, al lui **Nicolae Filimon** – considerat momentul nașterii romanului românesc;
- **perioada interbelică** aduce sincronizarea romanului românesc cu formula celui european